

NOU 2022: 20 Et helhetlig skattesystem

Ragnar Torvik

Oslo, 19. desember 2022

Utvalgets sammensetning

- Professor Ragnar Torvik, NTNU, Trondheim (leder)
- Professor Claire Winifred Armstrong, UiT, Tromsø
- Advokat/partner Bettina Banoun, Wiersholm, Oslo
- Professor Benn Folkvord, UiS, Time
- Professor/dekan Ola Kvaløy, UiS, Stavanger
- Professor Jarle Møen, NHH, Bergen
- Forskningsdirektør Linda Nøstbakken, SSB, Oslo
- Førsteamanuensis Elin I. Sarai, NHH, Bergen
- Professor Peter Birch Sørensen, Universitetet i København, København
- Professor Karen Helene Ulltveit-Moe, UiO, Bærum
- Professor emeritus Frederik Zimmer, UiO, Oslo

En stor skatteveksling

Et skattesystem for bedre ressursbruk og jevn fordeling

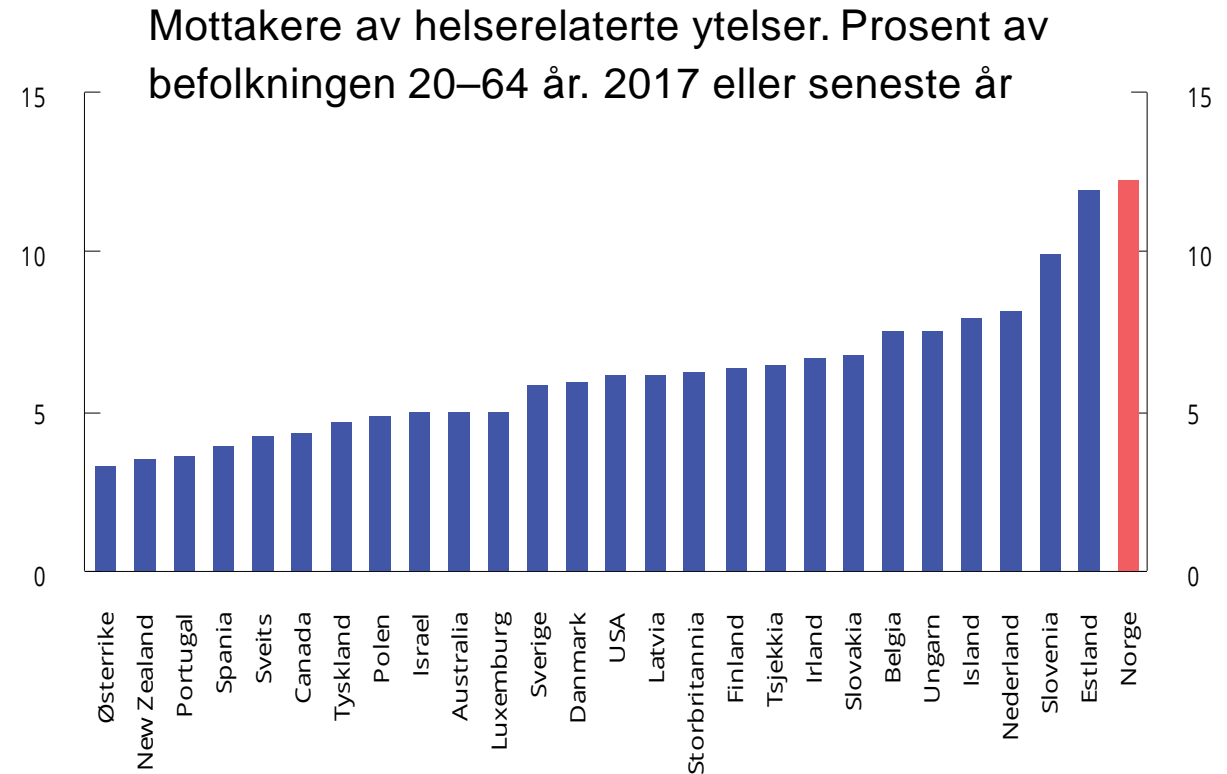
- Redusere skatt på arbeid med 40 mrd. kroner
- Øke skatt på miljø- og helseskadelig atferd, grunnrente, forbruk, høye pensjoner og fast eiendom

=> Samlet gir dette bedre ressursbruk

- Fordelingshensyn ivaretas gjennom skattelettelser til lavtlønte og direkte kompensasjon
- Innføre skatt på arv og redusere formuesskatten

Viktige utviklingstrekk og utfordringer

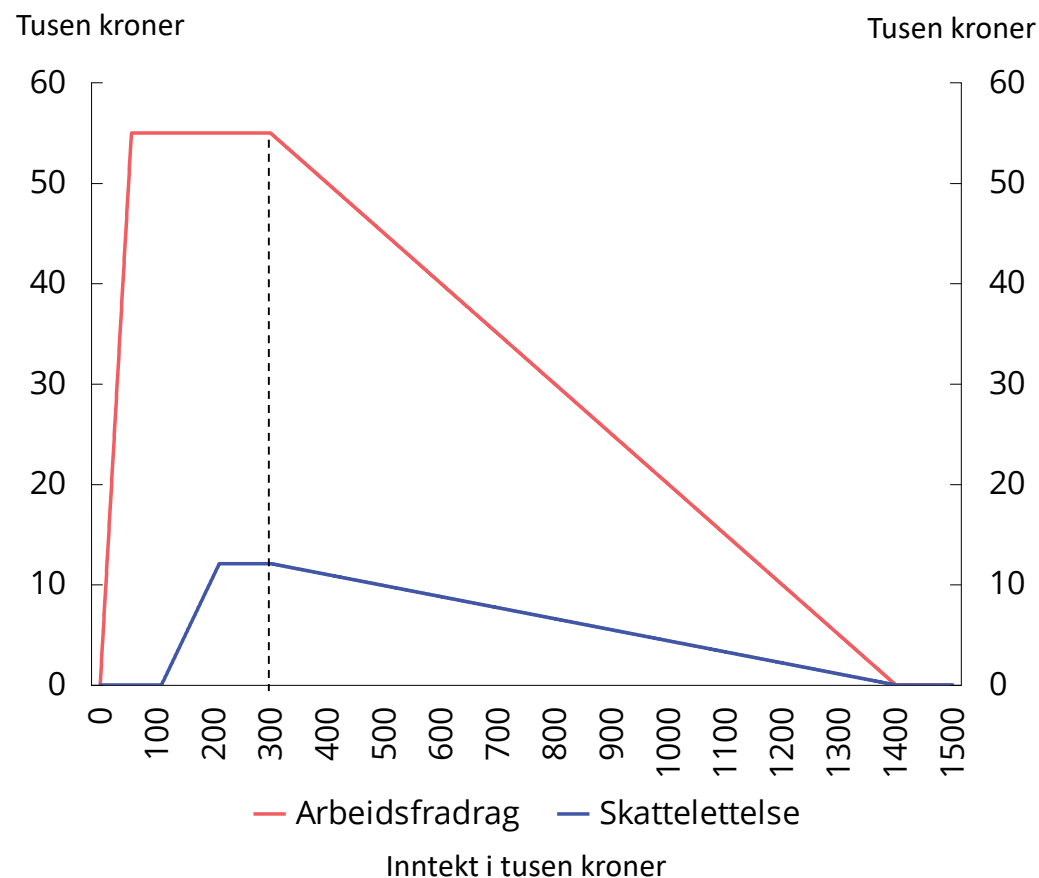
- Globalisering og digitalisering setter press på skattegrunnlag
- Betydelige utslippskutt må til for å nå klimamål
- Tegn til økt ulikhet de siste 30 årene. Skattesystemet er verktøy for omfordeling
- Høy andel sysselsatte, men mange på helse relaterte ytelser
- Aldring og gunstige skatteregler for pensjon svekker skatteinntektene

Kilder: Perspektivmeldingen 2021, OECD.

Skatt på arbeidsinntekt, trygd og pensjon

- Om lag 40 mrd. kroner lavere skatt på arbeid
- Mer lønnsomt å arbeide fremfor å motta trygd
 - Innføre et nytt fradrag i arbeidsinntekt (arbeidsfradrag)
- Mer lønnsomt å arbeide mer
 - Redusere trygdeavgift på lønn/trygd og næringsinntekt
- Økt bærekraft ved aldring av befolkningen
 - Målrette pensjonsskattefordelene mer mot lav pensjon
- Mer lønnsomt å arbeide lenger før pensjon og å kombinere pensjon med arbeid

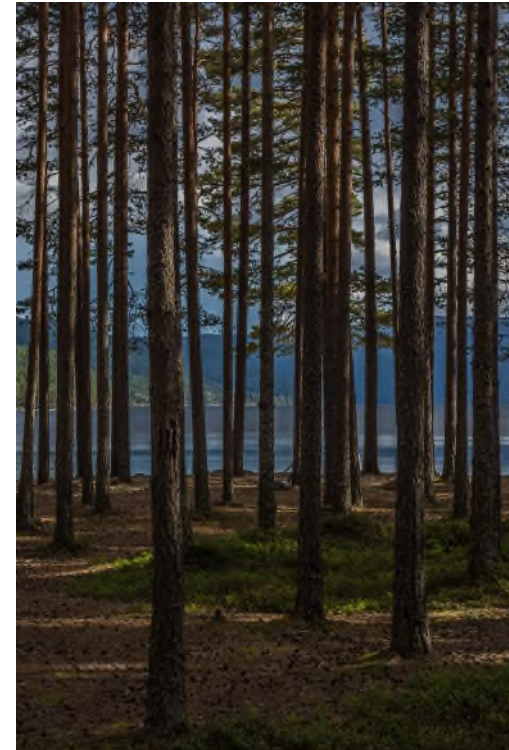

Merverdiavgift

- Differensierte satser er lite målrettet
- Flat sats gir enklere regler og mer nøytralt system
- 25 pst. sats på alle varer og tjenester gir et proveny på 25 mrd. kroner
- Høyere sats på matvarer har ugunstige fordelingsvirkninger
- Gir rom for å redusere andre vridende skatter
- 12,5 mrd. kroner settes av til kompensierende tiltak
 - Barnetrygd
 - Bostøtte
 - Studiestøtte
 - Andre sektorspesifikke ordninger på utgiftssiden

Klima- og miljøbegrunnede avgifter

- Forutsigbar skatte- og avgiftspolitik spiller en viktig rolle i å nå klima- og miljømål
- Utvalget foreslår:
 - CO₂-avgiften på ikke-kvotepliktige utslipp settes til minimum 2 000 kroner i 2030 (2020-kroner)
 - Bred utredning av tiltak for en mer sirkulær økonomi
- Avgift på nitrogen i mineralgjødsel
- Naturavgift
- Avvikle tax free-ordningen
- Øke flypassasjeravgiften for flyreiser ut av Europa
- Forsiktig og gradvis innstramning i elbilfordelene

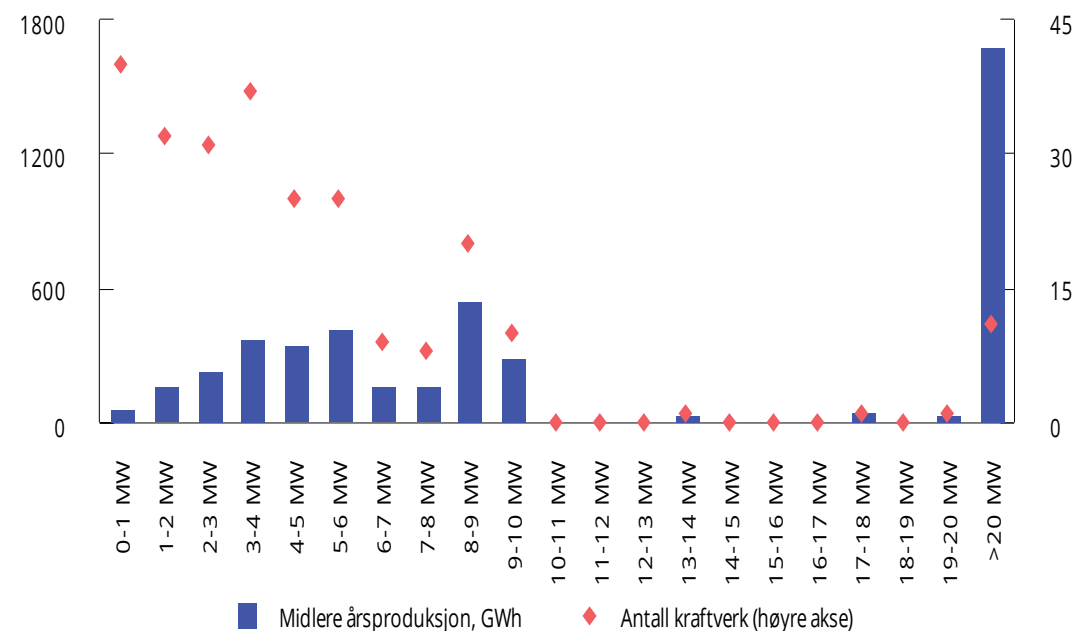
Grunnrenteskatter

Grunnrenteskatter har gode egenskaper

Utvalget foreslår:

- Innføre grunnrenteskatt på havbruk og landbasert vindkraft
- Utrede grunnrenteskatt på fiskeri med sikte på innføring i nær fremtid
- Forbedre grunnrenteskatten på vannkraft
- Stramme inn midlertidige petroleumsskatteregler

Kraftverk satt i drift 2015–2021. Midlere årsproduksjon og antall kraftverk, fordelt etter merkeytelse

Kilder: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og utvalget.

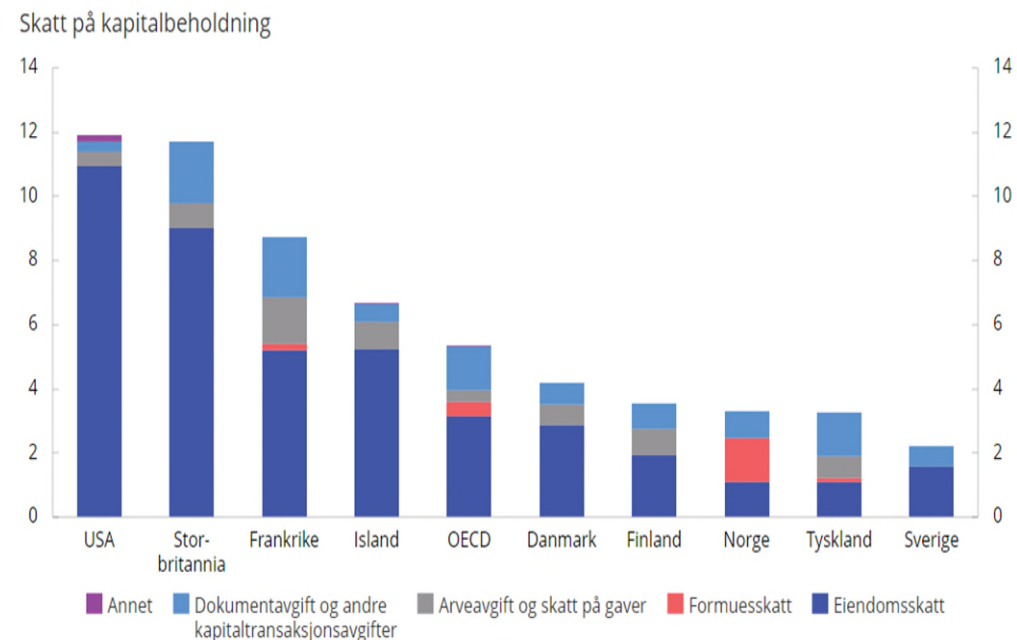
Skatt på bolig og fast eiendom

- Bolig er svært lavt skattlagt i Norge
 - Vrir investeringene, holder boligprisene høye, stor fordel for boligeier som leietakere ikke får
- Utvalget foreslår:
 - Skatt på leieverdien av egen bolig og fritidsbolig
 - Forbedret modell for fritak fra gevinstskatt ved salg av egen bolig
 - Skatt på gevinster ved salg av fritidsbolig
 - Fjerne dokumentavgiften

Skatt på formue og arv

- Hensynet til omfordeling, men også effektivitetshensyn, forsvarer skatt på formue og arv
- Skatt på arv har bedre egenskaper enn en formuesskatt
- Beholde skatt på formue, men redusere og delvis erstatte den med ny arveskatt
- Flertallet foreslår bredere skattegrunnlag, jevnere verdsettelse, økt bunnfradrag og lavere sats

Skatt på kapitalbeholdning som andel av total skatt i utvalgte OECD-land. Prosent

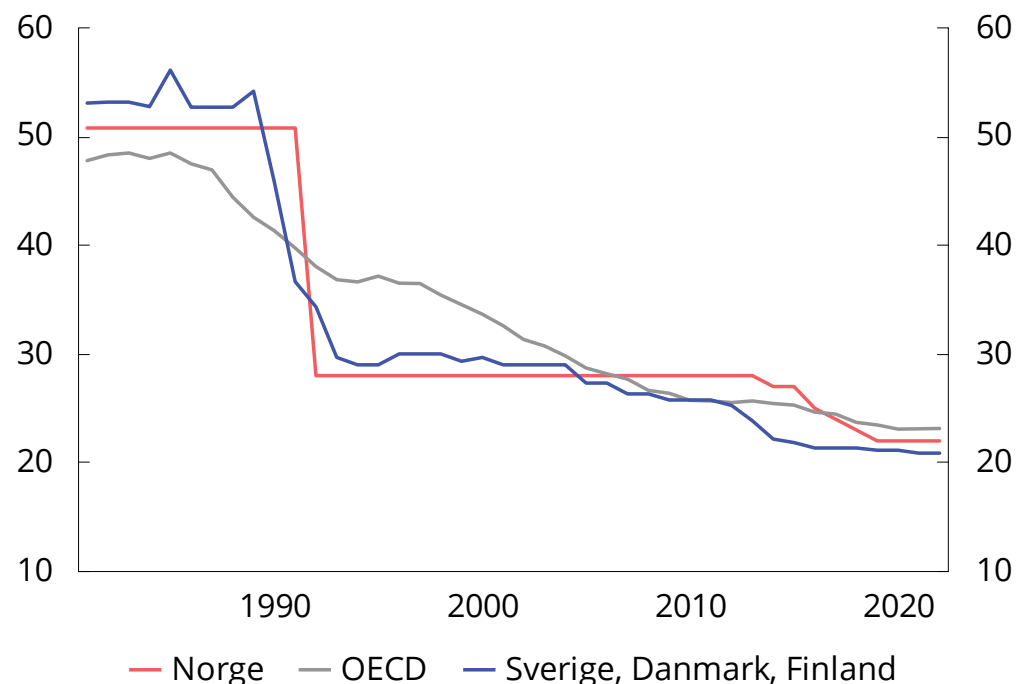

Kilder: OECD Revenue Statistics Database og Utvalget.

Selskapsskatt

- Selskapsskatt hemmer investeringer
- Norge på «normalt» nivå ift. andre land
- Internasjonalt samarbeid om beskatning av store flernasjonale konsern
- *Flertallet* foreslår uendret skattesats på 22 pst.
 - *Et mindretall* foreslår å øke satsen til 24 pst. og samtidig redusere skatten på eierinntekter

Formelle selskapsskattesatser 1981-2022

Uveide gjennomsnitt for Sverige, Danmark, Finland og OECD.
Kilder: OECD og Finansdepartementet

Skatt på aksjeinntekter

Dagens system med aksjonærmodellen og fritaksmetoden videreføres med noen justeringer

- Skattesatsene reduseres for aksjeinntekter og økes for andre kapitalinntekter for personer
- Motivet til å utsette utbytteutbetalinger (sparebøssmotivet) motvirkes av:
 - Økt skjermingsrente
 - Skjerpet utflyttingsskatt
 - Skjerpede regler for konsum i selskap
- Noen justeringer/innstramminger:
 - Treprosentregelen
 - Tilbakebetaling av innbetalt kapital
 - Utbetalinger ved likvidasjon behandles som utbytte

Fordelingsvirkninger

- *Flertallets* forslag bidrar til likere fordeling på kort sikt
- Fordelingsvirkninger av bl.a. arveskatt, dokumentavgift og grunnrenteskatter er krevende å tallfeste, men bidrar også til jevnere fordeling
- Større arbeidsinsentiver vil stimulere til økt arbeidstilbud og sysselsetting på lengre sikt – trolig gode fordelingsvirkninger

